

Kamusal Güçsüzlük ve Katledilen “Ortak İyi”

Toplumsal ve politik normların çözülüşü yirmi birinci yüzyılın ilk çeyreğinin temel karakteristiğini teşkil ediyor.

Boşluk kabul etmeyen yaşam, çözülen ve önemsizleşen normlar yerine kendi hurafelerini, bir telafi ve teselli aracı olarak, rehber alıyor.

Hurafeden kastım ise hatalı ya da dayanağı şüpheli, beyhude inançlar değil, Spinoza'nın belirttiği çerçevede, bir var olma tarzı... Sızlanmayı bırakmayan, aşağılamayı ve alayı normalleştiren, kederini yitirmeyen, kederini saplantı haline getirmiş bir var olma tarzıdır bu.

Haliyle ümit ile ümitsizlik arasında, ikincisini her daim belirleyici kılan bir gerilim politik ve toplumsal alanın kendi gerçeklerinden kopmasına yol açıyor. Sorunların çözümünden ziyade, o sorunları kendine bayrak edinen, her sorunun ya da yaşam tarzının kendi kesimsel çıkarlarına sıkışıp bunu evrenselleştirme çabası norm halini alıyor.

Bu gerçekleştiğinde ortak iyi ile kendi hurafelerimizi yüceltme arasındaki fark anlamsızlaşıyor.

Hayatlarımızda somut karşılığını günbegün deneyimlediğimiz bu anlamsızlık, insanları pasif duygulanımlara hapsediyor: “Tıpış tıpış” gidip oy vermek ve bunu rasyonelleştiren hurafe sözcüleri politikaya bakışı çerçevesiyor.

Kamusal güçsüzlük, politikacılar ve kitleler iş birliğinde günbegün inşa ediliyor. Başka bir deyişle, Spinoza düşüncesinin verdiği anlamla hurafe, algılama biçimlerimizi, değerlerimizi belirleyecek şekilde somut politik etkiler üretiyor.

Spinoza, *Politik İnceleme*'de, günümüzün herkesi azınlıklaştırma eğilimindeki, çoğunluğu daha baştan ahlaki sorun olarak gören politik doğruculuğunu rahatsız edecek bir tespitte bulunuyor:

“Yalnızca az sayıda insan her şeye kendi duygularına göre karar verdiği zaman yok olup giden özgürlüktür, ortak iyidir.”

Burada sadece iktidarı elinde tutan, sayısal olarak küçük bir kesimi değil, aynı zamanda “azınlık” olgusuna gönderme yapmamız normal... Çünkü her iki durumda da **ortak iyi** göz ardı edilen bir mefhum...

Ortak iyinin göz ardı edilmesi politik alanı tümüyle, Spinozist anlamda, hurafelerin kapışmasına terk ediyor.

Spinoza düşüncesinde, ortak iyi özgürlüğün, aklın kılavuzluğunda birlikte yaşamanın koşuludur. Politik doğruculuk denen, ortak iyiyi mümkün kılacak bir kamusalılıktan ziyade, sınırsız hukukileştirmeler ve ahlakileştirmeler dayatarak kimlik kurguları üzerinden işler. Kimlikleri, farklılaştırıcı bir olgu olarak kabul eder.

Spinoza düşüncesi, böylesi kurgusal ayırım ölçütlerini dışarıda bırakır. İnsanlar arasındaki asıl ayırım köle insan ile özgür insan arasındadır.

Hurafe ise köleliğin asli koşuludur. Çünkü hurafe korkuyu, sızlanmayı, güçsüzlüğü olağanlaştıran bir hüznün mantığı dayatır.

İnsan özgürlüğünün temeli olan bilgi ve bilme isteği, hurafeye itaat ile ikame edildiğinde hüznün mantığı ortak iyiyi katleder. Geriye, kendi hakikatlerinin papağanına dönmüş kesimler kalır.

Herkes korkularına sığınır, herkes kendi sızlanışlarını hakikat olarak kurgular.

Peki, temsili demokraside, yani günümüz Türkiye’inde bunu nasıl yaşıyoruz?

Bakınız, uzun dönem iktidar süreçleri dünyanın her yerinde ve faili kim olursa olsun Spinoza’nın belirttiği bağlamda hurafeler yaratır. Muhalefet partilerinin asli görevi bu hurafelerin üstesinden gelmektir. Bu görevi yerine getirmeleri hem iktidar açısından hem de kitleler açısından yaşamsaldır.

Türkiye’de başta ana muhalefet olmak üzere, irili ufaklı siyasi partiler bu hurafeleri, sızlanışları aşmak, ortak iyiyi merkeze alan siyasal projeksiyonlar üretmek yerine yaratılan ve yayılan hurafelerin bir parçası oldu.

Kendi hurafelerini körükleyecek medyaya, okumuşlara sahip...

Şu an TBMM’de temsil ettiği bir kesim olmayan, sadece siyasi elit düzeyindeki pazarlıklar neticesinde, yaratılan hurafelerin de desteğiyle kendilerini meşrulaştıran siyasi partiler var. Hatta ana muhalefet partisi bile kitlesinin, kendisine olan mecburiyetinin, “tıpış tıpış” oy vereceğinin farkında... Bu sebeple kitlesini ne denli temsil ettiğiyle ilgilenmiyor, siyaset elitler arası, “kimin aday olacağı” gibi toplumsal ve politik gerçekliğin yanından geçmeyen kısır, geviş getirilmiş tartışmalardan ibaret kalıyor.

Örneğin, DEVA ve Gelecek gibi, tek varlık sebebi zamanında Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın onlara lütfettiği iktidardan pay almak, sonra da onun tarafından uzaklaştırılmak olan iki siyasi parti neden mecliste?

Bu kesimlerin, belirli korkuları kullanarak gündem olma çabası siyasete gerçekten anlamlı bir katkı sağlıyor mu?

Bakınız bu iki soruyu sorduran, muhalif kitlelerin de kendi hurafelerine kapılmış olması... “Tıpış tıpış” gidip oy vermeyi kendi hurafeleri içinde rasyonalize edebiliyorlar. Ortak iyiyi talep eden kitleler karşısında hiçbir muhalif parti, bu iki soruyu mümkün kılan kısır siyasete takılı kalamazdı.

Neticede kitleler de kendi hurafesini üretmiş, bunu satın almış durumda...

Bu manzaradan ortak iyi ve özgürlük çıkmaz. Olsa olsa, başka tür bir hurafeyi güç sahibi kılmaya çalışan farklı bir kölelik çıkar.

Bu kölelik hem politikacılar hem de kitlelerin pay sahibi olduğu bir kolektif tahayyülün adıdır. Hayatlarımıza sürekli korku, sızlanma, keder ve hurafe yükleyen, “ortak iyiyi” mümkün kılacak doğru soruları sormak yerine hurafeler kapışmasına dönüşmüş bir politik alan içindeyiz.

Dolayısıyla politik alan söz konusu olduğunda özgürlük ve kölelik gizemli olgular değildir. İş ki bundan, bizlere yüklenen keder ve hurafelerden keyif almaya başlamayalım.

Ben karşımızda hurafelerinden keyif alan toplumsal kesimler, korkularına teslim olmuş kitleler ve bunun keyfini süren bir muhalif siyasi partiler görüyorum. Ortak iyi de eş zamanlı olarak önemsizliğe terk ediliyor.

Ortak iyi ile kendi hurafelerimizi yüceltme arasındaki farkı unutmak toplum olma duygumuzu katlediyor.

Adem Yılmaz, "Kamusal Güçsüzlük ve Katledilen "Ortak İyi"

<https://www.fikirtepedi.com/siyaset/kamusal-gucsuzluk-ve-katledilen-ortak-iyi/> (Yayın Tarihi: 16 Eylül 2024).